

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดสำหรับความเจริญก้าวหน้า และพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ รวมทั้งสามารถโน้มนำประเทศไปในแนวทางที่พึงประสงค์ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และศิลปวัฒนธรรม การศึกษาจึงมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศ เพราะถือว่าการวางรากฐานที่ดีทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาคือกระบวนการเรียนรู้ของคนและสังคม (รุ่ง แก้วแดง, 2545)

การฝึกอบรมเด็กตั้งแต่วัยเยาว์เป็นการสร้างรากฐานที่สำคัญยิ่งในการพัฒนา การเรียนรู้ของเด็กในระดับสูงขึ้นไป ทั้งนี้จากหลักจิตวิทยาพัฒนาการเป็นที่ยอมรับกันว่าในช่วงต้นของชีวิต ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งอายุประมาณ 6 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนา ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และบุคลิกภาพ ดังนั้นประสบการณ์ที่เด็กได้รับในช่วงนี้มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างฐานความพร้อมสำหรับการพัฒนาขั้นต่อไป (นิภาพร จีวัลย์, 2539)

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้และเป็นการจัดการศึกษาที่แตกต่างไปจากการศึกษาในระดับอื่น ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายหลัก คือการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม เน้นการพัฒนาเด็กในทุก ๆ ด้าน จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงไม่ใช่เป็นเพียงการเตรียมตัวเด็กเพื่อให้พร้อมที่จะเข้าเรียนต่อในระดับประถมศึกษา แต่ควรเป็นการช่วยเด็กให้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมในวัยเริ่มต้นอย่างมีความสุข มีความสามารถในการคิด การใช้ภาษา การแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่น รวมถึงมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง (นภเนตร ธรรมบวร, 2546)

สุดารัตน์ เพชรรุจี (2539) ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ว่ามีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบ อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมสามัญศึกษา กรมฝึกหัดครู กรมศาสนา กรุงเทพมหานคร สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น (กรมการปกครอง) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (กรมตำรวจ) เทศบาลและเมืองพัทยา กรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย สภาสตรี

แห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ กรมประชาสงเคราะห์ และทบวงมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่จัดโดยองค์การเอกชนต่าง ๆ สมาคม และมูลนิธิ จึงมีรูปแบบแตกต่างกัน จำแนกได้ 3 รูปแบบด้วยกันคือ 1) ชั้นอนุบาล เปิดสอนในโรงเรียนอนุบาลต่าง ๆ ที่มีหลักสูตร 2 ปีชัดเจน ประกอบด้วย โรงเรียนอนุบาลของรัฐบาลที่อยู่ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย อีกทั้งโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ใช้เวลาศึกษา 2 ปี คือชั้นอนุบาลปีที่ 1 และปีที่ 2 รับเด็กอายุประมาณ 4-5 ปี มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา 2) ชั้นเด็กเล็กที่เปิดสอนในโรงเรียนประถมศึกษาต่าง ๆ ในโรงเรียนเอกชน จะรับเด็กอายุประมาณ 3-5 ปี ส่วนโรงเรียนรัฐบาลนั้นรับเด็กอายุประมาณ 5 ปี มีจุดมุ่งหมายเช่นกับชั้นอนุบาล ซึ่งในปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เริ่มเปิดรับเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี เข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 แล้ว 3) ศูนย์เด็กปฐมวัย เปิดรับเด็กอายุ 3-6 ปี อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาล องค์การและเอกชน มีจุดมุ่งหมายแตกต่างกันตามหน้าที่ของหน่วยงานที่จัด ศูนย์นั้น

โรงเรียนอนุบาลจะเป็นสถานที่แรกในการสร้างรากฐานเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรวมไปถึงพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก หลักสูตรในระดับอนุบาลของประเทศไทยยังไม่ได้มีการกำหนดเป็นหลักสูตรที่แน่นอนตายตัว เนื่องจากการศึกษาในระดับนี้ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรที่มีเป็นเพียงแนวทางหรือหลักสูตรที่กำหนดไว้กว้างๆ โดยกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่จัดการศึกษาในระดับนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม จึงใช้คำว่า “แนวการจัดประสบการณ์” แทนคำว่าหลักสูตร ซึ่งกองวิชาการสำนักกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537) ได้กำหนดเป้าหมายของการจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กได้พัฒนาทั้ง 4 ด้านคือ 1) ด้านร่างกาย 2) อารมณ์ จิตใจ 3) สังคม 4) สติปัญญา

แนวการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในประเทศไทยนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2543 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ ดังนี้ 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะและกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้ 4) จัดการ

เรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัด บรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ส่วนการ ประเมินผู้เรียนให้พิจารณาจากพัฒนาการ ความประพฤติ การร่วมกิจกรรม และจากการทดสอบ ควบคุมไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

สมาคมการอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมาย ของหลักสูตรสำหรับเด็กวัย 4-5 ปี ดังนี้ 1) ประสพการณ์ที่จัดควรสอดคล้องกับความต้องการของ เด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา 2) เด็กแต่ละ คนได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวซึ่งมีอิทธิพลของพัฒนาการและความอง กงามแตกต่างกัน ดังนั้นหลักสูตรและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กจึงควรสอดคล้องกับระดับ ความสามารถ และความสนใจของเด็กแต่ละคน ครูต้องยอมรับในระดับความสามารถ พัฒนาการ และรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของเด็กและนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการออกแบบกิจกรรม ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม 3) ปฏิสัมพันธ์และกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาความ เชื่อมั่นในตนเองของเด็กและความรู้สึกในทางบวกต่อการเรียนรู้ (นาเนตร ธรรมบวร, 2546)

สิ่งที่ควรทำมากกว่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการศึกษาคือการสนับสนุนให้เด็กมีการ เจริญเติบโตของสมองสมวัย สามารถดูแลอารมณ์ ดูแลความวิตกกังวลของตัวเองได้ (วิธาน สุวานะวุฑฒ์, 2546) การศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นรากฐานในการเตรียมความพร้อม เป็น ช่วงเวลาทองของชีวิตและเป็นพื้นฐานสำหรับวัยต่อไป (ประอร อิศรเสนา ณ อยุธยา, 2544)

ส่วนศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยในการเรียนรู้ของเด็กได้เป็นอย่างดี แม้ว่าเด็กยังไม่สามารถอ่านหนังสือ หรือการพัฒนาทางภาษาพูดยังสื่อสารได้ไม่ดีก็ตาม แต่เด็กจะ สามารถบอกเล่าความรู้สึกนึกคิด และสะท้อนปัญหาที่มีอยู่ภายในใจให้ผู้ใหญ่ได้รับรู้อย่างละเอียด โดยผ่านการแสดงออกทางศิลปะ (ผดุง พรหมมูล, 2524 อ้างถึงใน วิรุณ ตั้งเจริญ, 2526) เนื่องจาก เด็กในวัย 3-6 ปี เป็นวัยที่สำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ซึ่งเด็กจะแสดงพัฒนาการด้าน ต่าง ๆ โดยผ่านกิจกรรมศิลปะเป็นหลัก นอกนี้ศิลปะยังช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพให้แก่เด็กในด้าน การรับรู้ ความคิดและความรู้สึก เนื่องจากขณะที่เด็กทำกิจกรรมศิลปะ ย่อมเกี่ยวข้องกับการ

สร้างสรรค์รูปทรงหรือรูปร่าง แม้ว่าในช่วงแรกจะเป็นการสื่อสารเฉพาะตัวในเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นการกระตุ้นการรับรู้ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น เด็กได้เรียนถึงรูปทรง รูปร่าง มวล ปริมาตร รวมทั้งพื้นผิวของสิ่งต่าง ๆ ตามวิถีของศิลปะ ซึ่งเด็กจะสามารถเห็นถึงความแตกต่างเหล่านี้ในสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเขาได้ และขณะที่เด็กสร้างสรรค์งานศิลปะนั้นต้องอาศัยการจัดกระบวนการความคิดที่รวดเร็วและต่อเนื่อง ในการควบคุมการแสดงออกให้เป็นไปตามความคิดภายในใจ อีกทั้งศิลปะยังเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกออกมาในงานศิลปะอีกด้วย (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2526)

การสร้างงานศิลปะของเด็กเป็นการแสดงออกอย่างอิสระด้วยความบริสุทธิ์ใจ ดังนั้นเพื่อให้เด็กได้มีอิสระอย่างแท้จริงในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ครูจึงควรสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นบรรยากาศที่อบอุ่น มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เด็กเล็ก ๆ เมื่อได้รับการจูงใจ จะเกิดความรู้สึกและอารมณ์ในการแสดงออกได้ง่าย ดังนั้นเมื่อเด็กเกิดความรู้สึกและอารมณ์ในทางศิลปะ ได้มีการพูดถึงสิ่งที่เกิดขึ้น และต้องการแสดงออก สิ่งเหล่านี้ต้องเป็นที่ยอมรับของครูและเพื่อน ๆ ในชั้น หากไม่แล้วเด็กจะรู้สึกผิดหวัง ความรู้สึกและอารมณ์ของเด็กอาจฝ่อหรือหดหายไปได้ง่าย ๆ ทั้งนี้เพราะเด็กมีความอ่อนไหวต่อความรู้สึกและอารมณ์เป็นอันมาก ถ้าเด็กไม่ได้รับการยอมรับ เด็กจะพยายามปกปิด หรือซ่อนเร้นความรู้สึกและอารมณ์ของตนไม่กล้าแสดงออกอีกต่อไป (ประเทิน มหาพันธ์, 2531)

ทางเลือกใหม่ของการศึกษา จึงเน้นปรัชญาธรรมชาติกับการศึกษาภายใน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพ โดยอาศัยแกนหลักคือ ครูผู้สอน เพื่อนำสู่กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของหลักสูตร ไม่ใช่แค่ครูถาม นักเรียนตอบ แล้วให้การบ้านกลับไปทำที่บ้าน แต่หมายถึงว่า ครูต้องชี้มนักเรียนให้เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ ตั้งคำถาม นำไปปฏิบัติ ค้นคว้า ประมวลความรู้และเชื่อมโยงกับชีวิต

การสอนแบบมอนเตสซอรี (จีระพันธุ์ พูลพัฒน์, 2544) เป็นการสอนแบบหนึ่งที่มีริเริ่มโดย ดร.มาเรีย มอนเตสซอรี แพทย์หญิงคนแรกของอิตาลี การสอนแบบมอนเตสซอรีนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสนใจกับความต้องการทางธรรมชาติของเด็ก และมุ่งเน้นให้เด็กได้เจริญเติบโตไปตามขั้นตอนความสามารถของตัวเอง เพราะมีความเชื่อว่าเด็กจะต้องได้รับการยอมรับนับถือ เด็กแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะของเขา ดังนั้นการจัดการศึกษาให้กับเด็กตามแนวคิดของมอนเตสซอรีจึงจัดการศึกษาเป็นรายบุคคล เด็กสามารถทำงานได้ตามขั้นตอนความสามารถและความต้องการของตนเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมความเป็นอิสระให้แก่เด็กและเคารพความต้องการของเด็กแต่ละคน การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมอนเตสซอรีเป็นห้องเรียนแบบเปิด เด็กจะเรียนได้

ตามความต้องการ ตัดสินใจเลือกอุปกรณ์ที่ต้องการทำด้วยตัวเอง เด็กมีอิสรภาพในการเลือก ภายใต้กรอบในการเลือกที่ครูได้จัดให้จากสิ่งแวดล้อมที่ได้เตรียมไว้ให้ที่มีสิ่งต่าง ๆ ซึ่งสนองความพอใจ แต่เป็นการมีอิสระที่อยู่ในกรอบของความมีวินัย ซึ่งเป็นลักษณะที่จำเป็นในห้องเรียนแบบมอนเตสซอรี เด็กมีอิสระในการทำสิ่งที่ถูกต้อง อิสรระของเด็กแต่ละคนจะต้องไม่ไปทำให้เกิดปัญหากับผู้อื่นหรือสิ่งอื่น โดยทั่วไปเด็กมีอิสระในขอบเขตจำกัด จนกระทั่งเขามีความสามารถในการทำงานตามลำพังและมีความรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิสระ การมีวินัยในตนเองจะต้องดำเนินไปด้วยกันกับความต้องการ ความรู้สึกภายในของเขา เป็นการจักระบบตนเองเพื่อเด็กจะได้ปรับตัวเข้ากับสภาพของชีวิต มอนเตสซอรีย้ำถึงสิทธิของเด็กในการพัฒนาบุคลิกภาพของเขาในการเรียน สิทธิที่จะมีอิสระในการทำกิจกรรมสำรวจโลกสำหรับตัวเขา และเรียกร้องสิทธิในการที่จะมีสภาพการทำงานที่เหมาะสม เด็กปกติในสิ่งแวดล้อมของมอนเตสซอรีจะพัฒนาการเรียนรู้ในการทำงานด้วยตนเองและความรู้สึกของความรับผิดชอบ มีวิธีการที่จะควบคุมตนเองได้สำเร็จ เด็กเรียนรู้ในการที่จะรับผิดชอบต่อตนเองเป็นเบื้องต้นและต่อสภาพการณ์ ต่าง ๆ ที่ทำให้เขาได้พบตัวเขาเอง การจัดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล เด็กสามารถทำงานสำเร็จด้วยตนเอง การเรียนการที่ไม่มี การเปรียบเทียบหรือแข่งขันกับบุคคลอื่น เด็กที่ช้าก็จะใช้เวลาในการทำกิจกรรมขึ้นเดิมต่อไป โดยไม่รบกวนสมาชิกคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน เด็กที่เรียนไว้ในห้องเดียวกันจะสามารถทำงานระดับที่ยากขึ้นไปเรื่อย ๆ ด้วยความรวดเร็ว โดยไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการที่จะต้องรอเพื่อนคนอื่นในชั้น เด็กที่มีความสามารถระดับสูงจะรู้สึกได้ว่าได้รับการทำทนายจากการมีวัสดุอุปกรณ์มากมายหลายชนิด ในการทำกิจกรรมและยังช่วยเพิ่มสมาธิในการทำงานให้เด็ก เพราะเด็กได้ทำในสิ่งที่ตนพอใจ และสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก รวมถึงได้ทำงานในสภาพที่เกิดความสนใจ เด็กจะมีสมาธิในการทำงานชงยาวกว่าปกติ และจากงานที่ทำยังช่วยส่งเสริมการมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กด้วย

โสภิตอนงค์ บุญช่วย (2531) ได้ศึกษาการจัดสภาพการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร พบว่า มีจำนวนนักเรียนมากทำให้การจัดกิจกรรมเป็นไปอย่างยากลำบาก กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2530) ได้วิเคราะห์แนวการจัดการศึกษาระดับอนุบาลในด้านการเรียนการสอน พบว่า ครูมีปัญหาเรื่องวิธีการสอน ในเรื่องการประเมินผลการเรียนการสอน และในเรื่องการควบคุมชั้นเรียน

สุดารัตน์ เพชรรุจี (2539) ยังได้กล่าวถึงสภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานครพบว่า ครูผู้สอนศิลปะศึกษา

ระดับปฐมวัยมีสภาพการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษาด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรม การดำเนินการสอน สื่อและอุปกรณ์ การประเมินผล อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วนปัญหาการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษาในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ และการประเมินผล เมื่อพิจารณาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการดำเนินการสอนอยู่ในระดับน้อย ครูผู้สอนศิลปะศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการได้รับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ศิลปะศึกษาในทุกด้าน ตำรา คู่มือครู การนิเทศการสอน ต้องการได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดสื่อและอุปกรณ์ และมีความเห็นว่า ควรลดจำนวนนักเรียนให้เหมาะสมกับชั้นเรียนเนื่องจากมีจำนวนเด็กในชั้นเรียนมากเกินไป

การจัดการศึกษาปฐมวัยถือเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะปูพื้นฐานความรู้ให้กับบุคคลเพื่อให้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม การเลือกนำแนวคิดในการจัดการศึกษาปฐมวัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญ การจัดการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรีถือเป็นนวัตกรรมการศึกษาจากต่างประเทศที่ได้มีการนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยมาอย่างแพร่หลาย ส่วนการเรียนการสอนศิลปะที่เป็นที่ยอมรับในวงการการศึกษาว่าช่วยพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมเช่นกัน รวมถึงก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ จึงได้มีการนำเอาศิลปะศึกษาเข้าไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของแนวทางศึกษามอนเตสซอรีที่ได้มีการนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลของไทยและความสำคัญของวิชาศิลปะศึกษา จึงได้รวบรวมความคิดเห็นและแนวทางปฏิบัติสำหรับเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนศิลปะในระดับชั้นอนุบาลต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนระดับการปฏิบัติของครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปะในแนวทางการศึกษามอนเตสซอรีที่ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา 8 ด้าน คือ จุดประสงค์การเรียนการสอน หลักสูตรเนื้อหา วิธีการสอน ผู้สอน ผู้เรียน สื่อการสอน การวัดประเมินผล และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนศิลปะในระดับชั้นอนุบาลที่ใช้แนวทางการศึกษามอนเตสซอรีครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา 8 ด้าน คือ จุดประสงค์การเรียนการสอน หลักสูตร/เนื้อหา ผู้สอน วิธีการสอน ผู้เรียน สื่อการสอน การวัดประเมินผล และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

ขอบเขตในการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) ทำการวิจัยศึกษาการจัดการเรียนการสอนศิลปะในระดับชั้นอนุบาลที่ใช้แนวทางการศึกษามอนเตสซอรี ในด้าน จุดประสงค์การเรียนการสอน หลักสูตรเนื้อหา ผู้สอน วิธีการสอน ผู้เรียน สื่อการสอน การวัดประเมินผล และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

2. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ใช้เกณฑ์การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณาโรงเรียนที่เปิดสอนระดับอนุบาลที่จัดการเรียนการสอนตามแนวทางการศึกษามอนเตสซอรี

ข้อจำกัดของงานวิจัย

เนื่องจากกลุ่มประชากรที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และครูผู้สอนศิลปะของโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มสมาคมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเด็กเป็นสำคัญเป็นกลุ่มประชากรที่มีจำนวนน้อย ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นต้องทำการทดลองเครื่องมือและเก็บข้อมูลจากบุคคลที่เป็นประชากรกลุ่มเดิม และในบางโรงเรียนผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญคือบุคคลคนเดียวกัน ผู้วิจัยจึงได้ทำการสัมภาษณ์บุคคลเพียงคนเดียวในบทบาทหน้าที่ที่ต่างกัน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนจากโรงเรียนอนุบาลที่ใช้แนวทางการศึกษามอนเตสซอรีและเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งสมาคมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเด็กเป็นสำคัญ (Thailand Association of Montessori Schools – TAMS) ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับแนวทางการศึกษามอนเตสซอรีดีเพียงพอที่จะให้ข้อมูลได้ถูกต้อง

คำจำกัดความในการวิจัย

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญดังนี้ ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน ด้านหลักสูตรเนื้อหา ด้านวิธีการสอน ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

กิจกรรมศิลปะ หมายถึง กระบวนการทางศิลปศึกษาที่จัดขึ้นตามแนวการศึกษา มอนเตสซอรี

แนวการศึกษาแบบมอนเตสซอรี หมายถึง แนวการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีขั้นตอนการสอนและหลักปรัชญาในการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญคือ 1) การยอมรับนับถือในตัวเด็ก 2) เด็กมีจิตที่ซึมซาบได้ 3) ช่วงเวลาหลักของชีวิต 4) การเตรียมสิ่งแวดล้อม 5) การศึกษาด้วยตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปะในระดับชั้นอนุบาลที่ใช้แนวการศึกษา มอนเตสซอรี

มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดกลุ่มประชากร
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. เก็บรวบรวมข้อมูล
5. วิเคราะห์ข้อมูล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้รับแนวทางสำหรับครูผู้สอนศิลปะในการนำวิธีการสอนแบบมอนเตสซอรีมาบูรณาการใช้ในการจัดการเรียนการสอนศิลปะเพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัย